

Kasvun ja oppimisen lautakunta 30.10.2024 § 194

§ 194

Vastaus valtuustokysymykseen iltapäivätoiminnan järjestämisestä ja laadusta

Valmistelijat / lisätiedot:
Loisa-Turunen Miia
Krusius Erika
Wendell Kasper
Stolt-Haglund Ida
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-aho Harri

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa selostusosan mukaisen lausunnon valtuutettu Pinja Niemisen ja 26 muun kaupunginvaltuutetun 16.9.2024 jättämään valtuustokysymykseen iltapäivätoiminnan järjestämisestä ja laadusta.

Käsittely

Kasvun ja oppimisen toimialajohtajan estyneenä ollessa asian esitteli talous- ja hallintojohtaja Timo Ketonen.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Espoon kaupunki järjestää perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa paikkaa hakeneille perusopetuksen 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä 3.–9. vuosiluokan oppilaille, joilla on erityisen tuen päätös. Iltapäivätoimintaa järjestetään perusopetuslain 8 a luvun sekä Opetushallituksen antamien aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaisesti. Iltapäivätoimintaan osallistuminen on vapaaehtoista. Osallistumisesta peritään asiakasmaksu.

Iltapäivätoimintaa ohjaavat myös Espoon kasvun ja oppimisen lautakunnan sekä Svenska rum -lautakunnan päätökset sekä iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma. Iltapäivätoiminnan asiakasmaksuista ja niiden perimättä jättämiseen liittyvistä periaatteista päättää Espoon kaupunginhallitus.

Espoossa suomenkielisen perusopetuksen iltapäivätoimintaan osallistuu päivittäin noin 4400 lasta ja ruotsinkielisten sivistyspalveluiden puolella 512 lasta. Kaupunki käsittelee iltapäivätoiminnan hakemukset, myöntää iltapäivätoiminnan paikat ja koordinoi sekä valvoo toimintaa.

Suomenkielisen perusopetuksen iltapäivätoimintaa järjestetään lukuvuonna 2024–2025 kaupungin omana toimintana 14 koululla, ostopalveluna 47 koululla sekä antamalla toimintaan avustusta yhdellä koululla. Ruotsinkielisten sivistyspalveluiden puolella toteutetaan

iltapäivätoimintaa kaupungin omana toimintana viidellä koululla ja ostopalveluna viidellä koululla. Iltapäivätoiminnan toteuttamisesta koululla vastaa palveluntuottaja tai kaupungin oman iltapäivätoiminnan kouluilla rehtori / virka-apulaisrehtori.

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan lisäksi Espoon kaupunki on tehnyt Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa puitesopimuksen suomenkielisten vammaisten oppilaiden aamu- ja iltapäivähoidon sekä loma-ajan hoidon toteuttamisesta. Hoidon järjestämisvastuu on Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella, mutta suomenkielinen perusopetus toteuttaa hoitoa sopimuksen mukaisesti. Erityisryhmien hoito on tarkoitettu lapsille, joilla on vammaispalvelulain tai kehitysvammalain mukainen voimassa oleva päätös hyvinvointialueen Vammaispalveluilta aamu- ja iltapäivähoidon tai loma-ajan hoidon järjestämisestä. Hoito on asiakasperheille ilmaista. Ruotsinkielinen vastaava toiminta järjestetään suoraan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja Helsingin kaupungin yhteistyönä ilman Espoon kaupungin osallisuutta. Suomenkielisen perusopetuksen toteuttamaa vammaisten lasten aamu- ja iltapäivähoitoa on 16 koululla. Rehtori/ virka-apulaisrehtori vastaa hoidosta koululla. Työntekijöinä toimivat kouluissa työskentelevät koulunkäynninohjaajat ja erityiskoulunkäynninohjaajat.

Millaisin kriteerein Espoo valitsee iltapäivätoiminnantuottajat?

Espoon kaupunki kilpailutti iltapäivätoiminnan palveluntuottajat lukuvuoden 2021–2022 aikana. Hankinnan kohteena oli Espoon kaupungin perusopetuksen iltapäivätoiminta pois lukien ne yksiköt/ koulut, joissa kaupunki järjesti perusopetuksen iltapäivätoimintaa omana toimintana. Hankintaan osallistuvat yksiköt/ koulut jaettiin oppilasmäärän ja koulun sijainnin perusteella 1–4 koulun kokonaisuuksiin eli koreihin. Tarjoaja jätti tarjouksen kokonaisesta korista eikä yksittäisestä koulusta. Jokaiseen koriin valittiin kilpailutuksen myötä yksi palveluntuottaja ja kaksi varatoimittajaa.

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan hankinta-asiakirjoissa määriteltiin hankinnan vähimmäisvaatimukset. Tarjoajan tuli sitoutua noudattamaan näitä vaatimuksia. Tarjoajan tuli myös täyttää tarjouspyynnössä esitetyt soveltuvuusvaatimukset. Kaupunki edellytti, että tarjoajalla tuli olla riittävät taloudelliset, tekniset ja muut tarjouspyynnössä asetut edellytykset hankinnan toteuttamiseksi. Lisäksi kaupunki tarkisti rikosrekisterilain 6.2 §:n tarkoittaman rikosrekisteriotteen kaikilta niiltä iltapäivätoiminnan palveluntuottajiksi valikoituneilta toimijoilta, jotka työskentelevät lasten kanssa.

Tarjoajien antamien tietojen perusteella suoritettiin tarjousten vertailu. Palveluntuottajan valintaperusteena käytettiin palvelun kokonaistaloudellista edullisuutta, jossa laadun osuus oli koreittain 30 vertailupistettä ja hinnan osuus 70 vertailupistettä. Hinta muodostui tarjotusta yhden laskennallisen lapsiryhmän kuukausihinnasta. Laatupisteitä palveluntuottaja sai kolmesta asiasta: asiakastyötä tekevien henkilöiden kouluttamisesta, referenssiasiakkaalle eli koululle tehdystä asiakastyytyväisyyskyselystä ja tarjoajan luottoluokituksesta.

Nykyisillä iltapäivätoiminnan palveluntuottajilla on toistaiseksi voimassa olevat sopimukset kaupungin kanssa.

Miten Espoo arvioi iltapäivätoiminnan laatua?

Iltapäivätoiminnan laadun arvioinnista ja valvonnasta vastaavat Espoon kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetuksen tuen palvelualue ja ruotsinkielisten sivistyspalveluiden kehittäminen ja kulttuuri -palvelualue.

Iltapäivätoimintaa toteutetaan Opetushallituksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden ja kuntakohtaisen toimintasuunnitelman mukaan. Lisäksi iltapäivätoiminnan yksiköt ovat tehneet kuntakohtaista toimintasuunnitelmaa mukaillen omat yksikkökohtaiset suunnitelmat.

Lukuvuoden alkaessa kaupungin omaa iltapäivätoimintaa järjestävät koulut ja iltapäivätoiminnan palveluntuottajat toimittavat tulosyksiköiden em. palvelualueille tulevan lukuvuoden yksikkökohtaiset toimintasuunnitelmat sekä perustietolomakkeet, joiden avulla valvotaan mm. toiminnan sisältöön sekä henkilöstön kelpoisuuteen ja osaamiseen liittyviä tekijöitä. Mahdollisiin laadullisiin epäkohtiin tai puutteisiin puututaan ja ne käydään läpi oman toiminnan koulun tai palveluntuottajan kanssa. Iltapäivätoiminnan palveluntuottajat ja kaupungin oman iltapäivätoiminnan koulut tarkastavat henkilökuntansa osalta rikosrekisterilain 6.2 §:n tarkoittaman rikosrekisteriotteen.

Ostopalveluna toteutettavassa iltapäivätoiminnassa palveluntuottaja on luvannut tiettyjä laatuun liittyviä asioita kuten henkilöstön kelpoisuuteen ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen liittyviä seikkoja. Kaupunki valvoo näiden lupauksen toteutumista. Kaupungilla on oikeus sanktioida palveluntuottajia, jos annetut laadun lupaukset eivät toteudu. Ostopalveluna iltapäivätoimintaa toteuttaville palveluntuottajille pidetään lukukausittain sopimuseurantakeskustelut, joissa käsitellään ja arvioidaan yhdessä iltapäivätoiminnan henkilöstöön, toimintaan sekä iltapäivätoiminnan järjestämiseen liittyviä asioita.

Huoltajilta ja iltapäivätoimintaan osallistuvilta lapsilta kysytään palautetta toiminnasta vuosittain asiakastytyväisyyskyselyllä. Asiakastytyväisyyskyselyn lisäksi kaupunki saa lukuvuoden aikana mm. huoltajilta erilaisia palautteita iltapäivätoimintaan liittyen. Nämä palautteet käsitellään ja selvitetään aina asianomaisten koulujen tai palveluntuottajien kanssa.

Kerätäänkö iltapäivätoiminnasta systemaattisesti palautetta?

Perusopetuksen iltapäivätoiminnasta lähetetään lukuvuosittain toimintaan osallistuville asiakasperheille asiakastytyväisyyskysely, jolla kartoitetaan huoltajien ja iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten tyytyväisyyttä toiminnan laatuun. Huoltajien ja iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten kyselyyn vastaaminen on ollut valitettavan vähäistä, vastausprosentin jäädessä noin 20 %.

Suunnitelmana on päivittää lukuvuoden 2024–2025 kyselyä ja pohtia keinoja huoltajien vastausprosentin nostamiseksi. Saatua palautetta käytetään toiminnan sisältöjen kehittämisessä.

Onko iltapäivätoiminnan henkilöstölle minimikoulutus tms. vaatimuksia tai onko kaupungilla tavoitteita henkilöstön koulutustasolle?

Iltapäivätoiminnan henkilöstön kelpoisuus määräytyy opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen mukaisesti. Asetuksessa 9 a §:ssä määritellään, että aamu- ja iltapäivätoiminnassa ohjaajana toimimaan on kelpoinen henkilö, 1) joka on suorittanut tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon, opistoasteen tutkinnon, ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon ja jolla on koulutuksen yhteydessä hankittu tai kokemuksella osoitettu taito toimia lapsiryhmän ohjaajana taikka 2) jolla on kelpoisuus antaa luokanopetusta, esiopetusta, erityisopetusta tai aineenopetusta tai toimia oppilaanohjaajana.

Kaupunki seuraa ja valvoo iltapäivätoiminnassa työskentelevän henkilöstön kelpoisuuksia. Tavoitteena on, että iltapäivätoiminnassa työskentelevä henkilöstö on kelpoista. Jokaisessa laskennallisessa iltapäivätoiminnan lapsiryhmässä tulee työskennellä vähintään yksi kelpoinen ohjaaja. Myös oppisopimuksella alalle opiskelevat henkilöt luetaan kelpoiseksi henkilökunnaksi. Jokaisessa iltapäivätoiminnan yksikössä tulee yksi ohjaajista nimetä vastuuohjaajaksi. Iltapäivätoiminnan ostopalvelusopimuksen mukaisesti kaupungilla on oikeus sanktioida palveluntuottajaa henkilöstöstä, joka ei täytä kelpoisuusvaatimuksia.

Lisäksi kaupunki edellyttää osalta yksiköissä työskentelevältä henkilöstöltä lisäosaamista, kuten esimerkiksi ensiapukoulutusta tai hygieniä(passi)osaamista.

Mikä on keskimääräinen suhdeluku lasten ja aikuisten välillä iltapäivätoiminnassa?

Perusopetuksen iltapäivätoiminta on ryhmämuotoista toimintaa, jota järjestetään lautakuntien päätösten mukaisesti pääsääntöisesti 15 lapsen ryhmissä. Oppilas, jolla on muu erityisen tuen päätös kuin oppimisen erityisvaikeus, sijoitetaan iltapäivätoiminnan ryhmään kahden paikalle. Enintään kolme lasta voidaan sijoittaa ns. ylipaikalle laskennalliseen lapsiryhmään, jolloin ryhmässä on enintään 18 lasta. Jokaista laskennallista 15–18 lapsen ryhmää ohjaa vähintään yksi ammattitaitoinen ohjaaja.

Aamu- ja iltapäivähoidossa henkilöstömitoitus on erilainen kuin perusopetuksen iltapäivätoiminnassa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa tehdyssä sopimuksessa on määritelty lasten ja aikuisten välinen henkilöstömitoitus seuraavasti:

- lievästi ja keskivaikeasti kehitysvammaisten lasten hoidossa on 2 aikuista/ 8 lasta
- vaikeimmin vammaisten lasten hoidossa on 5 aikuista/ 6 lasta
- autististen lasten hoidon ryhmissä on 4 aikuista/ 6 lasta tai 5 aikuista/ 8 lasta

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustokysymys iltapäivätoiminnan järjestämisestä ja laadusta
16.9.2024

Tiedoksi